

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DİJİTAL OKURYAZARLIK BECERİLERİ: ANKARA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

DIGITAL LITERACY SKILLS OF UNIVERSITY STUDENTS: EXAMPLE OF ANKARA UNIVERSITY

Vedat GÜLTEKİN

Öğr. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı, vgulteкин@ankara.edu.tr

Nevzat ÖZEL

Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, noznel@ankara.edu.tr

Makale Bilgisi

Türü: Araştırma makalesi
Gönderildiği tarih: 24 Eylül 2023
Kabul edildiği tarih: 26 Şubat 2024
Yayınlanma tarihi: 25 Haziran 2024

Article Info

Type: Research article
Date submitted: 24 September 2023
Date accepted: 26 February 2024
Date published: 25 June 2024

Anahtar Sözcükler

Dijital Okuryazarlık; Dijital Okuryazarlık Becerileri; Dijital Yetkinlik; Üniversite Öğrencileri

Keywords

Digital Literacy; Digital Literacy Skills; Digital Competence; University Students

DOI

10.33171/dtcfjournal.2024.64.1.16

Öz

Dijital okuryazarlık, 21. yüzyılda sahip olunması gereken bir yetkinliktir. Yükseköğretimde öğrenim gören öğrencilerin gerek eğitim hayatlarında gerekse iş hayatlarında dijital teknolojileri etkin kullanabilmesi için dijital okuryazarlık becerilerine sahip olması önemlidir. Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi, eksik yönlerinin saptanması ve buna yönelik planlamaların ve çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu araştırmada, Ankara Üniversitesi öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi ve dijital okuryazarlık düzeyinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri, dijital okuryazarlık düzeylerinin cinsiyet, yaş, vb. gibi değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre, öğrenciler orta düzeyde dijital okuryazarlığa sahiptir. Kadın öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri, erkek öğrencilere göre daha düşüktür. Öğrencilerin yaşlarına göre sadece genel bilgi ve işlevsel beceriler alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılık 21-25 yaş ve 26 ve üstü yaş grubundaki öğrenciler lehinedir. 21-25 yaş ve 26 yaş ve üstü öğrenciler, 20 yaş ve altındaki öğrencilere göre daha yüksek düzeyde dijital okuryazarlık becerilerine sahiptir. Öğrencilerin eğitim düzeylerine göre günlük kullanım ve profesyonel üretim alt boyutunda ön lisans ve lisansüstü öğrencileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılık günlük kullanım alt boyutunda lisansüstü öğrenciler lehinedir. Günlük kullanım açısından, lisansüstü öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri ön lisans öğrencilerine göre daha yüksek düzeydedir. Profesyonel üretim alt boyutunda ise bu farklılık ön lisans öğrencileri lehinedir. Ön lisans öğrencileri, profesyonel üretim konusunda lisansüstü öğrencilere göre daha yüksek düzeyde dijital okuryazarlık bilgi ve becerisine sahiptir. Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin, dijital okuryazarlık eğitimi alıp almama durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yükseltilmesi için çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Abstract

Digital literacy is a must-have competency in the 21st century. It is important for students studying in higher education to have digital literacy skills so that they can use digital technologies effectively both in their education and business life. It is necessary to determine the digital literacy levels of the students studying in higher education, to determine their deficiencies and to carry out studies for this. In this research, it is aimed to determine the digital literacy level of Ankara University students and to determine whether the digital literacy level differs according to various variables. For this purpose, it was examined whether students' digital literacy levels and digital literacy levels differ statistically significantly according to variables such as gender and age. According to the data obtained as a result of the research, students have moderate digital literacy. Digital literacy levels of female students are lower than male students. A statistically significant difference was found only in the sub-dimension of general knowledge and functional skills according to the age of the students. This difference is in favor of students aged 21-25 and 26 and over. Students aged 21-25 and aged 26 and over have higher levels of digital literacy skills than students aged 20 and under. A statistically significant difference was found between associate degree and graduate students in daily use and professional production sub-dimension according to the education levels of the students. This difference is in favor of graduate students in daily use sub-dimension. In terms of daily use, graduate students' digital literacy levels are higher than associate degree students. If the professional production sub-dimension, this difference is in favor of associate degree students. Associate degree students have a higher level of digital literacy knowledge and skills than graduate students in professional production. It was determined that the digital literacy levels of the students did not show a statistically significant difference according to whether they received digital literacy education or not. In line with the data obtained from the research, various suggestions were made to increase the digital literacy levels of the students.

Giriş

2022 yılında tahmini olarak dünya nüfusunun %66'sının internet kullanıcısı olduğu belirtilmektedir. Dünya nüfusunun dörtte üçü mobil telefon kullanıcısıdır. Türkiye'de 2021 yılında internet kullanan bireylerin oranı %82,6'dır. 2022 yılına gelindiğinde bu oran %85'dir. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (International Telecommunication Union-ITU), 2022 yılında, Türkiye'de bireysel internet kullananların oranının %83 olduğunu belirtmektedir. 15-24 yaş aralığındaki bireylerin %75,1'i, 25-74 yaş aralığındaki bireylerin ise %81'i internet kullanıcısıdır. Başka bir rapora göre, Türkiye'de 2022 yılı itibariyle 68,07 milyon internet kullanıcısı varken bu sayının 2026 yılında 75,42 milyona çıkacağı tahmin edilmektedir. 2021 yılında Türkiye'de, tahmini olarak 64,18 milyon sosyal ağ kullanıcısı olduğu belirtilmektedir. Bu rakamın 2023 yılı sonunda 69,55 milyona, 2027 yılında ise 76,59 milyona çıkacağı tahmin edilmektedir. Türkiye'de 2022 yılı ocak ayı itibariyle, yaklaşık 70 milyona yakın internet kullanıcısı vardır. Sürekli artan dijital nüfusu ile tüm ülkeler arasında 15. sırada yer almaktadır Akıllı telefon kullanımının da artmasıyla birlikte internet de birçok birey için daha erişilebilir hale gelmiştir.

Yapılan bir araştırmaya göre, ankete katılanların %68'i internetsiz bir hayatı hayal bile edemediklerini belirtmektedir (International Telecommunication Union, 2002a; International Telecommunication Union, 2022b; International Telecommunication Union, 2022c; Türkiye İstatistik Kurumu, 2021; Türkiye İstatistik Kurumu, 2022; Statista, 2021; Statista, 2022a; Statista, 2022b; Statista, 2023). Bir başka rapora göre ise Ocak 2022 itibariyle Türkiye'de 69,95 milyon (nüfusun %82'si) internet kullanıcısı mevcuttur. Yine aynı dönemde 68,90 milyon (nüfusun %80,8'i) sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır. 16-64 yaş aralığındaki internet kullanıcılarının günün 8 saatini internette geçirdikleri, bunun 2 saat 59 dakikasını sosyal medyada geçirdikleri belirtilmiştir. İnternet kullanımının amaçları arasında bilgi erişim, güncel gelişmeleri takip etme, herhangi bir şeyi araştırmak, müzik dinlemek, eğitim, vb. amaçlar vardır. En çok ziyaret edilen internet siteleri arasında arama motorları, haber siteleri, alışveriş siteleri, bloglar, vb. yer almaktadır (Kemp, 2022). Ocak 2023 itibariyle dünyada 5,16 milyar internet kullanıcısı vardır. Bu dünya nüfusunun %64,4'ü kadardır. 4,76 milyar kişi aktif sosyal medya kullananlar nüfusun %59,4'ünü oluşturmaktadır. Bireyler, günlerinin 6 saat 37 dakikasını internette, 2 saat 31 dakikasını sosyal medyada geçirmektedir (Wearesocial, 2023).

Tüm bu göstergelere bakıldığında, dijital teknolojilerin ve internetin bireyler için günlük hayatın rutinine giderek daha fazla dâhil olduğunu göstermektedir. Belirtilen raporlardaki veriler, Türkiye’de dijital teknolojilerin ve internet kullanımının arttığını ve daha da artacağını göstermektedir. Dijital teknolojilerin hayatımızdaki yeri ve önemi her geçen gün artmaktadır. Dijital araçların gelişmesi ve internetin kullanımının artmasıyla bireyler, dijital ortamlarda daha fazla vakit geçirmeye; eğitim, çalışma, eğlenme, iletişim amacıyla sıkça bu araçları ve ortamları kullanmaya başlamıştır. Dijital dünyada bireylerin hayatlarını kolaylaştıran bu dijital teknolojileri nasıl kullanacaklarını bilmeleri, kullanırken de güvenli ve bilinçli kullanmaları oldukça önemlidir. Bu, ancak bireylerin dijital okuryazarlık becerileri ile donatılmaları ile mümkündür.

Günümüzde, birçok hizmetin (kamuya ait işlemler, bankacılık işlemleri, vb.) dijital ortamlarda sunulması, bireylerin vakitlerinin çoğunu çevrim içi ortamlarda geçirmesi, farklı amaçlar için dijital araçların ve internetin kullanılması sonucu dijital toplumun bilinçli bir parçası olabilmek için bireylerin dijital okuryazarlık bilgi ve becerileri ile donatılması gerekmektedir. Dijital okuryazar bir birey, çevrim içi ortamda doğru ve güvenilir bilgiye ulaşabilir, ulaştığı bilgiyi doğrulayabilir, sunulan e-hizmetlere rahatlıkla ulaşabilir ve bunları rahatlıkla kullanabilir. Tüm bu süreçte gizlilik ve güvenlik konularına da dikkat eder.

Dünyada ve Türkiye’de bilişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişme ve değişime paralel olarak teknolojik cihazların etkin kullanımı önemli hale gelmiştir (Çubukcu ve Bayzan, 2013, s. 148). Teknolojik cihazların hayatımızın her alanına nüfuz etmesi ve özellikle de internetin kullanım oranının artmasıyla birlikte, bireylerin güvenli bilgi arama, bulunan bilgiyi değerlendirme, teknolojiyi ve interneti güvenli bir şekilde amaçları doğrultusunda kullanabilmesi için dijital okuryazarlık becerilerine sahip olması önemli hale gelmiştir (Hamutoğlu, Güngören, Kaya Uyanık ve Gür Erdoğan, 2017, s. 140). Dijital okuryazarlık becerilerine sahip bireylerin, dijital ortamda etkili iletişim kurabilme becerisine, teknolojik araçların ve kişisel güvenliğin nasıl korunması gerektiği bilgisine, dijital ortamda bilgiyi üretme, kullanma ve paylaşma yeterliliğine, yaşadığı sosyal toplumun anlayışına uygun bilgi birikimine sahip olması gerekmektedir (Korkmaz, 2020, s. 18). Küreselleşme ve dijitalleşmeyle beraber insanoğlu, birçok iş ve işlemleri elindeki mobil cihazlar ve internet aracılığı ile yapabilese de, dijital cihazların ve internetin birçok fayda sağlamanın yanında tehlikeleri de bulunmaktadır. 21. yüzyılda dijital okuryazar bir

birey, doğru ve güvenilir bilgiye erişimin yanı sıra dijital ortamlarda bilgiyi işleme, yapılandırma becerilerine de sahip olması gerekmektedir.

Bugün, üniversite eğitimi alan öğrencilerin çoğunun hayatlarının merkezinde akıllı cihazlar, çevrim içi ortamlar, sosyal medya ve bunları sağlayan internet yer almaktadır. Birçok işlem de dijital cihazlar ve internet yardımıyla gerçekleştirilmektedir. Bireylere dijital okuryazarlık becerilerinin kazandırılması gerekliliği hususu, yükseköğretim de dahil olmak üzere, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde tanımlanmıştır (Mesleki Yeterlilik Kurumu, 2015, s. 27). UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü) ve Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU), 2025 yılına kadar genç ve yetişkin nüfusun %60'ının sürdürülebilir dijital becerilerden asgari düzeyde yeterliliğe sahip olması gerektiğini belirtmiştir (Broadband Commission, 2018).

Yaşadığımız dijital çağda, bireylerin değişime uyum sağlayabilmesi için birtakım bilgi, beceri ve yeterliliğe sahip olması gerekmektedir. Üniversite öğrencileri de gerek gündelik hayatlarında, gerekse eğitim hayatlarında dijital teknolojilerle iç içedir. Dijital teknolojilerin, internetin ve sosyal medya ortamlarının güvenli ve bilinçli kullanılması için onların dijital okuryazarlık bilgi ve becerilerinin yüksek düzeyde olması beklenmektedir. Üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin yüksek olması, onların dijital teknolojileri etkin kullanabilmelerini, dijital ortamda güvenli bir şekilde iş ve işlemlerini gerçekleştirebilmelerini sağlayacaktır.

Dijital Okuryazarlık ve Dijital Okuryazarlığın Önemi

Dijital okuryazarlık kavramından ilk kez Paul Gilster'in Digital Literacy adlı eserinde bahsedilmiştir (Gilster, 1997). Gilster (1997, s. 1), dijital okuryazarlığı, "bilgisayarlar ve özellikle de internet aracılığıyla sunulduğu zaman çok çeşitli kaynaklardan gelen çoklu formatlardaki bilgileri anlama ve kullanma yeteneği" olarak tanımlamıştır. Sürekli değişen ve gelişen teknolojiler, farklı bakış açıları ve ihtiyaçlar, dijital okuryazarlık kavramının farklı şekillerde tanımlanmasına, birçok bilim adamı tarafından dijital okuryazarlıkla ilgili model ve çerçeveler öne sürülmesine neden olmuştur.

Dijital okuryazarlık, iş hayatında ya da günlük hayatta dijital cihazları etkili ve verimli bir şekilde kullanarak teknolojiyi ve bilgiyi kullanma becerisi olarak tanımlanmakta ve birçok bilim adamı tarafından bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenimi ile ilişkilendirilmektedir (Riel, Christian ve Hinson, 2012, s. 3-4). Dijital okuryazarlık, sadece dijital teknolojileri kullanmanın ötesinde çok daha fazlasını

kapsayan bir kavramdır (Sezgin ve Karabacak, 2020, s. 19). Dijital okuryazarlık, dijital teknolojileri kullanan bireylerin, bu teknolojileri dijital ortamlarda etkili kullanabilmesini sağlayan çeşitli karmaşık becerileri (bilişsel, motor, sosyolojik ve duygusal becerileri) kapsamaktadır (Terzi ve Gülgin İşli, 2019, s. 51).

Dijital okuryazarlık, sadece bir teknolojik aracı ya da yazılımı kullanma veya dijital bir cihazı çalıştırma becerisinden daha fazlasıdır. Bireylerin, dijital ortamları etkin bir şekilde kullanabilmeleri için ihtiyaç duydukları çok çeşitli karmaşık bilişsel, motor, sosyolojik ve duygusal becerileri de içermektedir (Eshet-Alkalai, 2004, s. 93). Hague ve Payton'a (2010, s. 19) göre dijital okuryazarlık, hayatın her alanında dijital teknolojileri kullanırken eleştirel, yaratıcı ve güvenli uygulamalara olanak sağlayan beceri, bilgi ve anlayıştır. American Library Association-ALA (2013, s. 2) ise dijital okuryazarlığı, dijital bilgileri bulmak, anlamak, değerlendirmek, yeniden üretmek ve paylaşmak için bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma becerisi; hem bilişsel hem de teknik beceri gerektiren bir yetenek olarak tanımlamaktadır.

Dijital okuryazarlıkla ilgili literatürdeki en kapsamlı tanımlardan birisi de Allan Martin tarafından yapılmıştır. Martin (2008, s. 155)'e göre, dijital okuryazarlık, "... bireylerin dijital kaynakları tanımlamak, erişmek, yönetmek, analiz etmek ve sentezlemek, yeni bilgiler oluşturmak ve başkalarıyla iletişim kurmak için dijital araçları ve olanakları uygun şekilde kullanma farkındalığı, tutumu ve yeteneğidir." Dijital okuryazarlık kavramı, aslında pek çok farklı gereksinimleri kapsayan bir kavram olarak düşünülebilir. Teknik, psikolojik ve kişilerarası boyutları olan dijital okuryazarlık, aynı zamanda sosyal ve kültürel yeterlilikler bağlamında da değerlendirilmelidir (Alexander ve diğerleri, 2017, s. 21). Dijital okuryazarlık, bireylerin hem bilgi iletişim teknolojilerini etkin olarak öğrenmelerine hem de bu teknolojilerle kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak, gündelik hayatta karşılaşılabilecekleri problemleri çözebilecek, topluma katılımlarını destekleyebilecek bir biçimde teknolojilerin güvenli, yasal ve etik kullanılması ile ilgili yeterliklerdir (Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018, s. 16).

Dijital okuryazarlıkla ilgili yapılan farklı tanımların yanında, tanımların içindeki becerilerin anlaşılmasını sağlamak amacıyla, dijital okuryazarlığın bileşenleri ya da boyutlarını belirleyen ve dijital okuryazarlıkla ilgili kavramsal çerçeve sunan farklı görüşler de vardır (Eshet-Alkalai, 2004; Martin ve Grudziecki, 2006; Bawden, 2008; Hague ve Payton, 2010; Hobbs, 2010; Ng, 2012). Eshet-Alkalai (2004, s. 93), dijital okuryazarlık kavramı içerisinde beş farklı tür okuryazarlığı içeren yeni bir kavramsal çerçeve önermektedir. Bu okuryazarlık türleri; foto-görsel okuryazarlık, üretim

okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, dallanma okuryazarlığı ve sosyo-duygusal okuryazarlıktan oluşmaktadır. Martin ve Grudziecki (2006), bilgi okuryazarlığını, bilgisayar ya da bilgi iletişim teknolojisi okuryazarlığını, medya okuryazarlığını, iletişim okuryazarlığını, görsel okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığını dijital okuryazarlığın alt dalları olarak nitelemektedir. Martin (2008, s. 167), diğer çalışmasında ise dijital okuryazarlığı üç boyutta incelemektedir. Dijital okuryazarlık düzeylerini; dijital yeterlilik, dijital kullanım ve dijital dönüşüm olarak belirtmektedir.

Bawden (2008, s. 29-30), dijital okuryazarlığın dört bileşenden oluştuğunu belirtmektedir. Bu bileşenler; temel yetkinlikler (temel okuryazarlık ve bilgisayar okuryazarlığı), arka plan bilgisi (bilgi ve bilgi kaynaklarının doğası), merkezi yetkinlikler (dijital bilgilerin oluşturulması, iletilmesi ve değerlendirilmesi, medya okuryazarlığı, vb.), tutum ve bakış açısıdır (bağımsız öğrenme ve ahlaki/sosyalokuryazarlık). Hague ve Payton (2010, s. 19) ise dijital okuryazarlığı; işlevsel beceriler, yaratıcılık, eleştirel düşünme ve değerlendirme, kültürel ve sosyal anlayış, iş birliği, bilgiyi bulma ve seçme yeteneği, etkili iletişim ve e-güvenlik olarak sekiz boyutta ele almaktadır. Hobbs (2010, s. vii-viii) tarafından dijital okuryazarlık ve medya okuryazarlığı birlikte ele alınarak; erişim, analiz ve değerlendirme, yaratma, yansıtma ve hareket/eyleme geçiş bileşenlerinden oluşan beş boyutlu bir dijital okuryazarlık modeli sunulmaktadır.

Ng (2015, s. 130) ise dijital okuryazarlığı; teknik (teknik ve işlevsel beceriler), bilişsel (eleştirel düşünme ve analitik beceriler ve çoklu okuryazarlık) ve sosyo-duygusal boyutları (iletişimsel, sosyal ve çevrimiçi koruma becerileri) olduğunu belirtmektedir. Teknik boyut, bilgi ve iletişim teknolojilerini öğrenme ve günlük faaliyetlerde kullanmak için teknik ve işlevsel becerilere sahip olmayı; bilişsel boyut, dijital bilgileri işleme döngüsü içerisinde, arama, değerlendirme ve oluşturma sürecinde eleştirel düşünme becerisini; sosyal boyut ise iletişim kurmak, sosyalleşmek ve öğrenmek için interneti sorumlu bir şekilde kullanabilme yeteneğini ifade etmektedir (Ng, 2012, s. 1067-1068).

Ng (2012, s. 1068), dijital okuryazar bir bireyin sahip olması gereken becerileri de şu şekilde belirtmektedir:

- Dijital teknolojileri kullanabilmek için gerekli temel beceriler
- Günlük yaşamda ihtiyaç duyduğu bilgileri arama, bilgilere erişme ve bu bilgileri değerlendirme becerisi

- Dijital ortamdaki iş ve işlemleri gerçekleştirebileceği uygun teknolojilerin bilme ve kullanma becerisi

- Dijital teknolojileri kullanırken karşılaştığı teknik problemleri çözme becerisi
- Çevrimiçi ortamlarda etik ve yasal davranma becerisi
- Çevrimiçi ortamlardaki tehlikelerin farkında olunması ve bunlardan korunma becerisi

21. yüzyılda, dijital okuryazar bir bireyden beklenen yeterlilikler ise şunlardır (Vuorikari, Kluzer ve Punie, 2022, s. 7):

- Bilgi ve veri okuryazarlığı (bilgi ihtiyaçlarını belirlemek, dijital ortamlarda veri, bilgi ve içerik aramak, onlara erişmek, onları değerlendirmek ve yönetmek)

- İletişim ve iş birliği (veri, bilgi ve dijital içeriği uygun dijital teknolojiler aracılığıyla başkalarıyla paylaşmak, dijital teknolojileri kullanarak vatandaşlığa katılmak ve işbirliği yapmak)

- Dijital içerik yaratma (farklı formatlarda dijital içerik oluşturmak ve düzenlemek, dijital araçlarla kendini ifade etmek, telif hakkı ve lisansların dijital bilgi ve içerik için nasıl geçerli olduğunu anlamak)

- Güvenlik (cihazları ve dijital içeriği korumak ve dijital ortamlardaki riskleri ve tehditleri anlamak, emniyet ve güvenlik önlemlerini bilmek, dijital ortamlarda kişisel verileri ve mahremiyeti korumak)

- Problem çözme (cihazları çalıştırırken ve dijital ortamları kullanırken teknik sorunları tespit etmek ve çözmek, öz-dijital yeterlilik farkındalığına sahip olmak, kişisel gelişim için fırsatlar aramak ve dijital evrimi takip etmek)

Dijital okuryazarlık, dijital dünyada bireylerin yaşamak, eğitim almak, öğrenmek, bilgilenmek, araştırma yapmak, çalışmak ve sunulan e-hizmetlerden yararlanabilmek için gerekli olan bilgi, beceri ve sorumluluğa sahip olması, tüm bunları gerçekleştirirken bilinçli bir biçimde hareket etmesidir. Dijital okuryazarlık becerilerine sahip olmak önemlidir. Çünkü bu beceriler, bireylerin dijital teknolojileri eğitimde, işyerinde ve günlük yaşamında etkin kullanabilmesini sağlamaktadır. Dijital okuryazarlık, giderek daha fazla dijitalleşen toplumda önemli bir haktır. Bireylerin, şimdi ve gelecekte sosyal, kültürel, ekonomik ve entelektüel yaşamda tam katılım ve aktif rol almalarına yardımcı olacak beceri, bilgi ve anlayış sağlar (Hague ve Payton, 2010, s. 2). Dijital okuryazarlık, giderek daha fazla hayatımıza giren dijital teknoloji ve internet çağında üzerinde durulması gereken önemli bir konudur.

Toplumdaki tüm bireylerin şu an ve gelecekte sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamda aktif rol alabilmesi için dijital okuryazarlığa ilişkin bilgi, beceri ve anlayışla donatılması gerekmektedir.

Özetle, dijital okuryazar bireylerin yetiştirilmesinin önemi her geçen gün artmaktadır. İçinde bulunduğumuz çağın en önemli yetkinliklerinden birisi, bireylerin dijital okuryazarlık becerilerine sahip olmaktır. Artık birçok işlemin internet aracılığıyla yapılabilir hale gelmesi, hayatı kolaylaştıran uygulamaların (e-devlet, e-bankacılık, e-tarım, e-öğrenme vb.) kullanımının artması, diğer bir deyişle dijital teknolojilerin kullanımının artması, dijital okuryazarlık becerilerine sahip “dijital vatandaş”ların yetiştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Literatür Değerlendirme

Toplumdaki farklı meslek gruplarının ya da farklı eğitim düzeyindeki bireylerin sahip olduğu dijital okuryazarlık becerileri son yıllarda sıklıkla araştırılan konular arasındadır. Literatürde dijital okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenlerle olan ilişkileri farklı örneklemeler üzerinde çok sayıda araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Özellikle üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemeye yönelik olarak literatürdeki bazı çalışmalar bu kısımda değerlendirilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerini ve çeşitli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla çok sayıda yüksek lisans ve doktora tez çalışması bulunmaktadır. Kıyıcı (2008)'nın araştırmasında, öğretmen adayı erkek öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin kadın öğrencilere göre yüksek olduğu; sürekli internet bağlantısı bulunma durumuna, aile gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Diğer Coşkun, Kızılkaya Cumaoglu ve Seçkin (2013) tarafından yapılan bir çalışmada, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık kavramını yeteri kadar bilmedikleri sonucuna varılmıştır. Boyacı (2019) yaptığı çalışmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin günlük internet kullanımı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini; cinsiyet, sınıf, yaş ve bölüm değişkenlerine göre ise anlamlı bir farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Yaman (2019) tarafından, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin cinsiyet, yaş, aile durumu, mezun olunan lise türü ve dijital okuryazarlık ile ilgili eğitim görme durumları açısından farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile sınıf düzeyleri, annelerinin ve babalarının eğitim seviyesi gibi çeşitli değişkenler arasında anlamlı

düzeyde farklılık tespit edilmiştir. Çiftcioğlu (2022) tarafından yapılan çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık becerilerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doğan (2022), üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerini incelediği çalışmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin çok yeterli olduğunu saptamıştır. Çalışmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin sınıf değişkenine göre farklılık göstermediği, teknoloji fakültesi öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu ve cinsiyete göre ise erkek öğrenciler lehine bir farklılık belirlenmiştir. Korkmaz (2020) tarafından yapılan araştırmada, üniversite öğrencilerinin kendilerini yüksek düzeyde dijital okuryazar gördükleri sonucuna varılmıştır.

Türkiye’de ve Dünya’da üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerini çeşitli değişkenler açısından araştıran çeşitli çalışmalar da mevcuttur. Çetin (2016) yapılan araştırmada, cinsiyet değişkenine göre erkek öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve lisans eğitiminde öğrenim gören öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin pedagojik formasyon programında öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Üstündağ, Güneş ve Bahçivan (2017) tarafından lisans 3. ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerinin iyi düzeyde olduğu ortaya koyulmuştur. Onursoy (2018), yaptığı çalışmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerinin yeterli düzeyde olmadığını belirlemiştir. Özerbaş ve Kuralbayeva (2018) tarafından Türkiye ve Kazakistan’da eğitim gören öğretmen adayları üzerinde yapılan araştırmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerinin Türkiye’de eğitim öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği, cinsiyetlere göre ise erkek öğretmen adaylarının lehine bir farklılık olduğu saptanmıştır. Göldağ ve Kanat (2018) tarafından yapılan çalışmada, güzel sanatlar eğitimi alan kadın ve erkek öğrencilerin “Dijital Okuryazarlık Ölçeği”nin sadece bilişsel alt boyutunda erkekler lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Öğrencilerin fakültelerine göre, ölçeğin sosyal alt boyutu ve dijital okuryazarlık toplam puanları açısından “Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi”nde öğrenim gören öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bilgisayara sahip olma durumlarına göre ise ölçeğin sosyal alt boyutu haricinde diğer alt boyutlarda bilgisayara sahip olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Sosyal medya hesabına sahip olma ve internet kullanım sürelerine göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Öğrencilerin sınıflarına göre, ölçeğin tutum ve bilişsel alt boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilirken, teknik ve sosyal alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Öğrencilerin bilgisayar kullanım sürelerine göre ise ölçeğin tümünde ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık

saptanmıştır. Kozan ve Bulut Özek (2019) tarafından yapılan araştırmada, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık becerilerinin yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılanların cinsiyet, yaş, kişisel bilgisayara sahip olup olmama, herhangi bir sosyal ağda üyeliğinin bulunup bulunmaması, internette harcanan günlük süre ve en sık ziyaret edilen site türü değişkenlerine göre dijital okuryazarlık düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. 3. sınıf öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin 2. ve 4. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, öğretmen adaylarının bilgisayar kullanma sıklığı arttıkça dijital okuryazarlık düzeylerinin de attığı saptanmıştır.

Sezgin ve Karabacak (2020), Türkiye’de yükseköğretimde dijital dönüşümün, dijital okuryazarlık aracılığıyla hangi düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, dijital okuryazarlık ile ilgili yapılan çalışmaların, ortaya konan projelerin dijitalleşmeye uyum sağlamaya katkı sağladığını belirtmektedir. Ocak ve Karakuş (2019) tarafından yapılan araştırmada, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık öz-yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğu ortaya koyulmuştur. Özoğlu (2019) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen adayı öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin bölümlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği, cinsiyet değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Sarıkaya (2019) yaptığı çalışmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile sınıf ve cinsiyet değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık saptanmazken, günlük internet kullanma süreleri, teknoloji kullanım düzeyleri ve sosyal medya hesabına sahip olma değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Yaşar (2019), üniversite 3. sınıf ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin gelişim evresinde olduğunu saptamıştır. Yontar (2019) çalışmasında, öğretmen adaylarının orta düzeyde dijital okuryazarlık becerilerine sahip olduklarını belirlemiştir. Çalışmada ayrıca, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin cinsiyete göre erkek öğrenciler lehine farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Yazıcıoğlu, Yaylak ve Genç (2020) tarafından yapılan araştırmada, okul öncesi ve sınıf öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlıklar düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık tespit edilirken, eğitim aldıkları branş ve üniversite açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Öncül (2021) tarafından yapılan araştırmada, birinci sınıf üniversite öğrencilerinin temel bilgisayar, internet ve e-posta işlemlerini gerçekleştirebildiğini göstermektedir. Ancak, öğrencilerinin üst düzey dijital okuryazarlık becerileri konusunda desteğe ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuştur.

Bay (2021) tarafından yapılan araştırmada, okul öncesi öğretmenliği eğitimi alan öğrencilerin, dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Göldağ (2021) tarafından araştırmada, üniversitede öğrenim gören öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha yüksek düzeyde dijital okuryazarlık becerilerine sahip olduğu, ön lisans ve lisans öğrencileri arasında dijital okuryazarlık düzeyleri açısından bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Kişisel bilgisayara sahip olan ve gün içerisinde uzun süre bilgisayar kullanan öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin dijital cihaz kullanma düzeyleri arttıkça dijital okuryazarlık düzeyleri de arttığı belirlenmiştir. Uyar (2021) tarafından yapılan araştırmada, meslek yüksekokulu öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile bunun cinsiyet, sınıf, bölüm, bilgisayar varlığı, vb. değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin, cinsiyet, sınıf, program türü ve mezun olunan lise türü değişkenlerine göre dijital okuryazarlık düzeylerinin farklılaşmadığı, evde bilgisayara ve internete sahip olanların olmayanlara göre daha yüksek düzeyde dijital okuryazarlığa sahip olduğu, anne ve babanın eğitim durumlarına göre öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz (2021), öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sürecinde dijital okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenlerle olan ilişkisini araştırdığı çalışmada, dijital okuryazarlık düzeyleriyle sınıf ve bölüm değişkenleri açısından anlamlı farklılık olduğu ortaya koyulmuştur.

Türkben ve Satılmış (2022), öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin cinsiyet, sınıf, akademik ortalama ve internet kullanım süresi değişkenlerine göre farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Kaya ve Korucuk (2022), yaptıkları çalışma sonucunda üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu belirlemiştir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin genel not ortalamaları, en çok vakit geçirdikleri sosyal ağ, internet kullanımında tercih ettikleri araç, ebeveynlerin eğitim durumları ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şahin ve Kalkan (2022), yaptıkları araştırmada, okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğunu belirlemiştir. Öğrencilerin cinsiyet durumuna göre, dijital okuryazarlık ölçeğinin alt boyutlarından genel bilgi ve işlevsel beceriler boyutunda erkekler lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin yaş grubuna ve lisans düzeylerine göre, dijital okuryazarlık ölçeğinin alt boyutlarından genel bilgi ve işlevsel beceriler boyutunda anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Kurt Demircan ve Katisöz (2022), yaptıkları çalışmada ön lisans

öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin orta düzeyde olduğunu belirlemiştir. Ayrıca, çalışmada yaş ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilemezken, bölüm, sahip olunan dijital araçların ve çeşitliliği değişkenlerine göre dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin farklılaştığı görülmektedir. Lafcı Tor, Demir Başaran ve Arık (2022), öğretmen adayları ve pedagojik formasyon eğitimi alan adaylar üzerinde yaptığı araştırmada, ankete katılanların dijital okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu saptamıştır. Dijital okuryazarlık düzeylerinin cinsiyet, aile gelir durumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığını, programa ve barınma durumu değişkenlerine göre ise farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır. Günay ve Özden (2022) yaptıkları araştırmada, lisans öğrencilerinin dijital okuryazarlığı daha çok internetten okuma ve yazma işi olarak algıladıkları, lisansüstü öğrencilerinin ise okuryazarlık temelinde, bilgiye erişme, paylaşma yönüyle değerlendirdikleri ve sosyal medya kullanımı ve medya okuryazarlığı ile ilişkilendirdikleri sonucuna varılmıştır.

Tyger (2011) yaptığı çalışmada, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık becerilerinin istenen seviyede olmadığı görülmüştür. Cote ve Milliner (2016) tarafından yapılan araştırmada, üniversite öğrencilerinin akıllı telefona ve bilgisayara sahip olmasına rağmen dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin düşük olduğunu saptamıştır. Rizal, Setiawan ve Rusdiana (2019) tarafından yapılan araştırmada, fen bilgisi öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Anisimova (2020) da, okul öncesi öğretmen adaylarının dijital becerilerin üst düzeyde olması gerektiğini belirtmektedir. Atoy ve diğerleri (2020) tarafından yapılan araştırmada, dijital okuryazarlığın öğrencilerin çevrimiçi bilgi arama stratejileri ile doğrudan pozitif ilişkili olduğu ve dijital okuryazarlığın üniversite öğrencilerinin bilgi arama stratejilerinde aracı bir faktör olduğu görülmüştür. Morgan, Sibson ve Jackson (2022) tarafından öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada, çevrimiçi iletişimde dijital araçları rahatlıkla kullanabildikleri belirlenmiştir. Dijital okuryazarlık becerilerinin, cinsiyet ve yükseköğretim eğitim süresi ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Vodă ve diğerleri (2022), tarafından Romanya'daki sosyal bilimler ve beşeri bilimler öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada, sosyal bilimler öğrencilerinin iletişim, eleştirel düşünme, problem çözme ve teknik dijital becerilerinin sosyal bilimlere kayıtlı öğrencilere göre daha yüksek düzeyde, yaratıcılık ve bilgi ile ilgili dijital becerilerin ise beşeri bilimler öğrencilerinde daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Nguyen ve Habók (2022), Vietnam üniversitelerinde yabancı dil olarak İngilizce öğrenen öğrenciler üzerinde yaptıkları araştırmada, öğrencilerin

dijital okuryazarlık konusunda yeterli düzeyde bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Ayrıca, çalışmada erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden daha iyi dijital bilgi ve becerilere sahip olduğu saptanmıştır.

Donowan'ın (2007) yaptığı çalışmada, yükseköğretim ders müfredatlarında dijital okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına yönelik derslerin eklenmesi gerekliliğinden bahsedilmektedir. Shopova (2014), eğitim ve öğretimde dijital teknolojilerin etkin kullanımı ile ilgili yaptığı araştırmada, dijital okuryazarlığın kilit rolüne vurgu yapmaktadır. Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin ve dijital teknolojileri kullanma becerilerinin geliştirilmesinin, öğrenme sürecinin etkililiğini ve verimliliğini artıracaklarını ortaya koymaktadır. Benzer çalışmalarda da, yükseköğretim öğrencilerinin dijital becerilere sahip olması gerektiğinin önemi vurgulanmaktadır (Seemiller ve Grace, 2016; Stjepic, Vuksic ve Susa Vugec, 2019).

Türkiye'de ve Dünya'da yayınlanan dijital okuryazarlıkla ilgili literatür incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin yeterli düzeyde olduğunu belirten araştırmalar oldukça fazladır. Çoğu çalışma, dijital okuryazarlık becerilerinin cinsiyete, internet ortamında geçirilen süreye değişiklik gösterdiğini belirtmektedir. Yine incelenen literatür kapsamında, dijital teknolojilerin kullanımında dijital okuryazarlık becerilerinin önemi vurgulanmaktadır.

Araştırmanın Amacı, Yöntemi ve Kapsamı

Bu araştırmanın amacı, Ankara Üniversitesi öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve dijital çağda öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerine sahip olmalarının önemini vurgulamaktır. Bu araştırma sonuçlarının, önlisans, lisans ve lisansüstü düzeydeki üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerileri ile ilgili literatüre ve eğitimcilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla araştırma soruları şunlardır:

- 1) Ankara Üniversitesi öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri nedir?
- 2) Ankara Üniversitesi öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 3) Ankara Üniversitesi öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 4) Ankara Üniversitesi öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5) Ankara Üniversitesi öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri dijital okuryazarlıkla ilgili eğitim alıp almamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Araştırma, nicel bir araştırmadır. Nicel araştırma, geniş bir veri seti kullanılarak ya da örneklem grubundan sayısal veriler toplanarak gerçekleştirilir (Altunışık ve diğerleri, 2022, s. 123). Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla planlanmış bir tarama araştırmasıdır.

Bir araştırma, bir durumu geçmişteki haliyle veya mevcut haliyle olduğu gibi betimlemeye yönelikse, tarama modeli kullanılır (İslamoğlu ve Alnaçık, 2019, s. 101). Tarama araştırmaları, “zaman içinde gerçekleşen değişiklikleri ve belirli bir durumun iç yüzünü görmeyi amaçlayan araştırmalardır” (Tutar ve Erdem, 2022, s. 135).

Araştırmanın evrenini, 2022-2023 Öğretim Yılında Ankara Üniversitesi’nde eğitim gören ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeyindeki tüm öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın yapıldığı dönemde, Ankara Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı’ndan alınan verilere göre toplam öğrenci sayısı 79.033’tür. Evreninin tamamına ulaşmak mekân, zaman ve maliyet açısından mümkün olmadığı için tabakalı örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde, evreni kendi içerisinde tabakalara ayıran tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. “Tabakalı örnekleme, evrendeki alt grupların belirlenip bunların evren büyüklüğü içerisindeki oranlarıyla örnekleme temsil edilmelerini sağlamayı amaçlayan bir örnekleme yöntemidir” (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020, s. 89). Sınırları belli bir evrende alt tabakalar ya da alt gruplar var olduğunda kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 114). Öğrencilerin eğitim düzeyleri (ön lisans, lisans ve lisansüstü) tabaka olarak belirlenmiştir.

Örneklem büyüklüğünü hesaplamak amacıyla aşağıdaki formülden yararlanılmıştır.

$$n = \frac{Z^2 P(1-P)}{d^2}$$

Şekil 1. Örneklem Büyüklüğü Hesaplama Formülü (Naing, Winn ve Rusli, 2006, s. 9).

Z: Belirli güven düzeyinde (genellikle %95) sonsuz serbestlik derecesindeki değer

p: İncelenen olayın görülme olasılığı

d: :Araştırmada belirlenecek hızın olası standart sapması

Hesaplama sonucunda örneklem büyüklüğü 384 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Büyüköztürk ve diğerleri (2021) tarafından, evreni temsil edebilecek örneklem büyüklüğünü belirlemek için Çıngı (1994) tarafından oluşturulmuş tabloya göre yeniden oluşturulan tabloda, .05 sapma miktarı için belirtilen sayı örneklem büyüklüğü için yeterlidir. Örneklem büyüklüğünün tabakalara dağılımını sağlamak amacıyla, Neyman Dağılımı Yöntemi kullanılmıştır. Neyman yöntemi ile her tabakanın ortalaması ve varyansının ağırlıkları kullanılarak tabakaların tümü için tek bir örneklem hacmi belirlenebilir (Çiçek ve Erkan, 1996, s. 79). Öğrenim düzeyine göre oluşturulan tabakalardan kaç öğrenciden veri toplanması gerektiği, $n_h = n \cdot W_h$ formülü ile hesaplanmıştır (Özel, 2013, s. 12). Araştırmada veri toplanacak öğrencilerin tabakalara göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

N: kitle genişliği, kitledeki öğrenci sayısı (79033)

n: Örneklem genişliği (384)

N_h: h-inci tabaka genişliği, her bir tabakadaki öğrenci sayısı

W_h: N_h/N (h-inci tabaka ağırlığı)

Tablo 1. Eğitim Düzeylerine Göre Örneklem Sayısı

Eğitim Düzeyi	f
Ön Lisans	75
Lisans	247
Lisansüstü	62
TOPLAM	384

Araştırmada verileri toplamak amacıyla, araştırmacılar tarafından oluşturulan 6 soruluk bir anket formu ve Bayrakçı (2021) tarafından geliştirilen Dijital Okuryazarlık Ölçeği kullanılmıştır. Dijital Okuryazarlık Ölçeği, 29 önermeden ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlara ilişkin bilgi Tablo 2’de sunulmuştur. Ölçekte ters kodlanmış madde yoktur.

Tablo 2. Dijital Okuryazarlık Ölçeği Alt Boyutları

Ölçek Alt Boyutları	Maddeler
Etik ve Sorumluluklar	1-7
Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler	8-13
Günlük Kullanım	14-19
Profesyonel Üretim	20-21
Gizlilik ve Güvenlik	22-25
Sosyal Boyut	26-29

Dijital Okuryazarlık Ölçeği ile alınan ortalama puanların değerlendirme aralıkları Tablo 3'te belirtilmiştir. Ölçek toplam puanı ve alt boyutlara ilişkin puanlar attıkça, öğrencilerin dijital okuryazarlık beceri düzeyleri artmaktadır (Bayrakçı ve Narmanlıoğlu, 2021, s. 53).

Tablo 3. Dijital Okuryazarlık Ölçeği'nden Elde Edilen Puan Ortalaması Aralıkları

Puan ortalaması	Düzy
1.62-3.07	Düşük/Kötü
3.08-3.62	Orta altı/Zayıf
3.63-4.17	Orta
4.18-4.72	Orta üstü/İyi
4.73- 5.00	Yüksek/Çok iyi

Veri toplama tekniği olarak anket tercih edilmiştir. Anket, "birincil kaynaklardan bilgi toplamak için hazırlanan sistematik bir soru formudur" (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2019, s. 140). Araştırma için gerekli olan veriler, 2022 yılının Aralık ayı içerisinde öğrencilerden elde edilmiştir.

Ankara Üniversitesi öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek, dijital okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla yapılan bu çalışmada, verilerin analizi için SPSS 25.0 paket programından yararlanılmıştır. Öğrencilerin, Dijital Okuryazarlık Ölçeği'ne ilişkin verilerin işlenmesinde kesinlikle katılmıyorum seçeneğine 1, katılmıyorum seçeneğine 2, kararsızım seçeneğine 3, katılıyorum seçeneğine 4, kesinlikle katılıyorum seçeneğine 5 puan verilmiştir. Verilerin analizinde, çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerini ortaya koymak amacıyla betimsel istatistiklerden (frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma dağılımları) yararlanılmıştır. Öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesinde, puan ortalamaları ve standart sapma kullanılmıştır.

Elde edilen verilerin normal dağılıp dağılmadığını tespit etmek için normallik analizi yapılmıştır. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin geçerli sınırlarda (George ve Mallery, 2016) olmamasından ve Kolmogorov-Smirnov testi sonucu değeri $p < ,05$

olduğundan verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiş ve non-parametrik testler kullanılmıştır. Öğrencilerinin dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin, bağımsız değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla ikili grup karşılaştırmalarında Mann-Whitney U-Testi, ikiden fazla grupların karşılaştırmalarında ise Kruskal Wallis-H Testi kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde istatistiksel anlamlılık düzeyi, 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Bayrakcı (2021) tarafından ölçeğin tümüne ait Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.911, etik ve sorumluluklar alt boyutu için 0,842, genel bilgi ve işlevsel beceriler alt boyutu için 0,875, günlük kullanım alt boyutu için 0,782 profesyonel üretim alt boyutu için 0,719, gizlilik ve güvenlik alt boyutu için 0,820 ve sosyal boyut alt boyutu için 0,861 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada, ölçeğin tümü ve alt boyutları için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin tümü için Cronbach alfa katsayısı 0,958, etik ve sorumluluklar alt boyutu için 0,937, genel bilgi ve işlevsel beceriler alt boyutu için 0,887, günlük kullanım alt boyutu için 0,915 profesyonel üretim alt boyutu için 0,837, gizlilik ve güvenlik alt boyutu için 0,918 ve sosyal boyut alt boyutu için 0,849 olarak hesaplanmıştır. Özdamar (2004, s. 522) tarafından alfa katsayısının $0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ değerlerinin yüksek derecede güvenilir bir ölçeği temsil ettiği belirtilmektedir. Ölçeğin tümü ve alt boyutları için belirtilen Cronbach alfa katsayısı değerlerine bakıldığında ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

Araştırma, 2022-2023 öğretim yılı güz döneminde eğitim gören öğrencilerden toplanan veriler ile sınırlıdır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, öğrencilere ait betimleyici istatistikler, öğrencilerin dijital okuryazarlık beceri düzeyleri, dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin cinsiyet, yaş grupları, eğitim düzeyi ve dijital okuryazarlık ile ilgili eğitim alıp almama değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Betimleyici İstatistikler		f	%
Eğitim düzeyi	Ön Lisans Öğrencisi	75	19,5
	Lisans Öğrencisi	247	64,3
	Lisansüstü Öğrenci	62	16,1
Cinsiyet	Kadın	269	70,1
	Erkek	115	29,9
Yaş	20 yaş ve altı	213	55,5
	21-25	104	27,1
	26 yaş ve üstü	67	17,4
Dijital Okuryazarlıkla İlgili Eğitim Aldınız mı?	Evet	31	8,1
	Hayır	353	91,9
Dijital Okuryazarlık Eğitimi Almak İster misiniz?	Evet	129	33,6
	Hayır	255	66,4

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin %19,5'i ön lisans, %64,3'ü lisans ve 16,1'i lisansüstü düzeyinde eğitim görmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 70,1'ini kadınlar, % 29,9'unu erkekler oluşturmaktadır. Öğrencilerin %55,5'i 20 yaş ve altı grubu, %27,1'i 21-25 yaş grubu, %17,4'ü ise 26 ve üstü yaş grubu aralığındadır. Öğrencilerin dijital okuryazarlıkla ilgili eğitim alıp almadıklarına bakıldığında, %18,1'inin dijital okuryazarlıkla ilgili eğitim aldığı, %91,9'unun dijital okuryazarlıkla ilgili herhangi bir eğitim almadığı görülmektedir. Öğrencilerin %33,6'sı dijital okuryazarlık eğitimi almayı isterken, %66,4'ü ise dijital okuryazarlık eğitimi almak istememektedir.

Araştırma kapsamında öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerini belirleyebilmek amacıyla ölçekteki önermelere verdikleri cevaplar doğrultusunda ölçeğin tümü ve alt boyutlarında elde ettikleri puan ortalamaları (\bar{x}) ve standart sapmaları (ss) hesaplanmıştır. "Dijital Okuryazarlık Ölçeği" ve ölçeğin alt boyutlarından elde ettikleri puan ortalamaları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerine Ait Betimsel İstatistikler

Ölçeğin alt boyutları	Ortalama (\bar{X})	ss
Etik ve sorumluluklar	4,09	0,92
Genel bilgi ve işlevsel beceriler	3,30	1,03
Günlük kullanım	4,11	0,98
Profesyonel üretim	2,29	1,18
Gizlilik ve güvenlik	4,15	1,01
Sosyal boyut	3,20	1,08
Tüm ölçek ortalaması	3,69	0,81

Tablo 5'e göre, öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Ölçeği'nin tümünden ve alt boyutlarından alınan puanlar incelendiğinde, en yüksek puan ortalamasının gizlilik ve güvenlik alt boyutuna ait olduğu görülmektedir ($\bar{X}=4,15$ /orta düzey). Bu alt boyu sırasıyla; günlük kullanım ($\bar{X}=4,11$ /orta düzey), etik ve sorumluluklar ($\bar{X}=4,09$ /orta düzey), genel bilgi ve işlevsel beceriler ($\bar{X}=3,30$ /orta altı-zayıf düzey), sosyal boyut ($\bar{X}=3,20$ /orta altı-zayıf düzey), "profesyonel üretim" ($\bar{X}=2,20$ /düşük-kötü düzey) alt boyutları takip etmektedir. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin yazılım geliştirme ve programlama dillerini kullanabilme noktasında çok yetersiz oldukları söylenebilir. Öğrencilerin, web sitesi tasarlama, blog sayfası yönetme, dijital içerik üretme ve SPSS, vb. gibi yazılımları kullanma, teknik ve bilişsel yetkinlik becerilerinin zayıf düzeyde olduğu görülmektedir. Ayrıca dijital ortamda yasal hak ve sorumluluklar, siber zorbalık, e-devlet uygulamaları, bilişim teknolojileri, güçlü şifre oluşturma, spam, oltalama, vb. konularda orta düzeyde bilgi ve becerilere sahip oldukları söylenebilir.

Ölçeğin tümünden elde edilen puan ortalaması ise $\bar{X}=3,69$ (orta düzey)'dur. Ölçeğin tümünden elde edilen puan ortalamasına bakıldığında, öğrencilerin, kendilerini orta düzeyde dijital okuryazar olarak gördükleri söylenebilir. Ayrıca, ölçeğin tümünden elde edilen puan ortalaması, gizlilik ve güvenlik, günlük kullanım ve etik ve sorumluluklar alt boyutlarından düşüktür.

Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann-Whitney U Testi analizi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Ölçeğin alt boyutları	Cinsiyet	f	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	Z	Mann-Whitney U	p
Etik ve sorumluluklar	Kadın	26	190,34	51201,0	-,587	14886,00	>0.05
	Erkek	11	197,56	22719,0			
Genel bilgi ve işlevsel beceriler	Kadın	26	169,90	45702,5	6,11	9387,500	<0.05
	Erkek	11	245,37	28217,5			
Günlük kullanım	Kadın	26	189,61	51005,0	-,786	14690,00	>0.05
	Erkek	11	199,26	22915,0			

Profesyonel üretim	Kadın	26 9	183,80	49442,5 0	- 2,39	13127,50 0	<0.05
	Erkek	11 5	212,85	24477,5 0	2 2	0	
Gizlilik ve güvenlik	Kadın	26 9	187,28	50377,5 0	- 1,43	14062,50 0	>0.05
	Erkek	11 5	204,72	23542,5 0	6 6	0	
Sosyal boyut	Kadın	26 9	181,45	48809,0 0	- 2,99	12494,00 0	<0.05
	Erkek	11 5	218,36	25111,0 0	3 3	0	
Ölçeğin tümü	Kadın	26 9	179,87	48384,5 0	- 3,41	12069,50 0	<0.05
	Erkek	11 5	222,05	25535,5 0	1 1	0	

Tablo 6'ya göre, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin etik ve sorumluluklar, günlük kullanım ve gizlilik ve güvenlik alt boyutları haricindeki diğer alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < 0,05$). Genel bilgi ve işlevsel beceriler, profesyonel üretim, sosyal boyut ve ölçeğin tümünde erkek öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Yani, etik ve sorumluluklar, günlük kullanım ve gizlilik ve güvenlik alt boyutlarında tüm öğrenciler aynı dijital okuryazarlık düzeyine sahipken ($p > 0,05$), genel bilgi ve işlevsel beceriler, profesyonel üretim, sosyal boyut alt boyutlarında ve ölçeğin tümünde erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre daha yüksek dijital okuryazarlık düzeyine sahiptir.

Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin eğitim düzeylerine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis-H Testi analizi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Eğitim Düzeylerine Göre Kruskal Wallis-H Testi Analizi Sonuçları

Ölçeğin alt boyutları	Eğitim düzeyi	f	Sıra Ortalaması	X ²	P	Anlamlı fark
Etik ve sorumluluklar	Ön lisans	75	172,67	3,196	>0.05	YOK
	Lisans	247	195,94			
	Lisansüstü	62	202,78			

Genel bilgi ve işlevsel beceriler	Ön lisans	75	191,85			
	Lisans	247	185,45	5,208	>0.05	YOK
	Lisansüstü	62	221,37			
Günlük kullanım	Ön lisans	75	164,65			VAR (1-3)
	Lisans	247	197,65	6,223	<0.05	
	Lisansüstü	62	205,69			
Profesyonel üretim	Ön lisans	75	218,57			VAR (1-3)
	Lisans	247	190,36	7,146	<0.05	
	Lisansüstü	62	169,49			
Gizlilik ve güvenlik	Ön lisans	75	178,73			YOK
	Lisans	247	194,03	1,826	>0.05	
	Lisansüstü	62	203,06			
Sosyal boyut	Ön lisans	75	187,93			YOK
	Lisans	247	192,78	,227	>0.05	
	Lisansüstü	62	196,90			
Ölçeğin tümü	Ön lisans	75	183,19			YOK
	Lisans	247	191,05	2,030	>0.05	
	Lisansüstü	62	209,53			

Tablo 7'ye göre, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri, eğitim düzeylerine göre günlük kullanım ve profesyonel üretim alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Diğer alt boyutlarda ve ölçeğin tümüne bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). Günlük kullanım alt boyutunda ön lisans öğrencileri ile lisansüstü öğrencileri arasında farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi grup lehine olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan karşılaştırma sonucunda, farklılığın lisansüstü

öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Lisansüstü öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri, ön lisans öğrencilerine göre daha yüksek düzeydedir. Profesyonel üretim alt boyutunda da ön lisans öğrencileri ile lisansüstü öğrencileri arasında farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi grup lehine olduğunun belirlenmesi amacıyla karşılaştırma yapılmıştır. Analiz sonucunda, farklılığın ön lisans öğrencileri lehine olduğu görülmüştür. Ön lisans öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri, lisansüstü öğrencilere göre daha yüksek düzeydedir.

Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis-H Testi analizi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis-H Testi Analizi Sonuçları

Ölçeğin alt boyutları	Yaş	f	Sıra Ortalaması	X ²	P	Anlamlı fark
Etik ve sorumluluklar	20 yaş ve altı	213	190,46	,253	>0.05	YOK
	21-25	104	193,00			
	26 yaş ve üstü	67	198,20			
Genel bilgi ve işlevsel beceriler	20 yaş ve altı	213	174,94	12,979	<0.05	VAR (1-2) (1-3)
	21-25	104	207,66			
	26 yaş ve üstü	67	224,80			
Günlük kullanım	20 yaş ve altı	213	184,25	3,030	>0.05	YOK
	21-25	104	198,78			
	26 yaş ve üstü	67	208,97			
Profesyonel üretim	20 yaş ve altı	213	193,35	,773	>0.05	YOK

	21-25	104	197,22			
	26 yaş ve üstü	67	182,49			
	20 yaş ve altı	213	187,05			
Gizlilik ve güvenlik	21-25	104	204,32	1,762	>0.05	YOK
	26 yaş ve üstü	67	191,48			
	20 yaş ve altı	213	188,44			
Sosyal boyut	21-25	104	192,38	1,225	>0.05	YOK
	26 yaş ve üstü	67	205,60			
	20 yaş ve altı	213	181,51			
Ölçeğin tümü	21-25	104	202,22	5,027	>0.05	YOK
	26 yaş ve üstü	67	212,34			

Tablo 8'e göre, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri, yaş gruplarına göre sadece genel bilgi ve işlevsel beceriler alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Diğer alt boyutlarda ve ölçeğin tümüne bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). Genel bilgi ve işlevsel beceriler alt boyutunda 20 yaş ve altı aralığındaki ve 21-25 yaş aralığındaki öğrenciler, 20 yaş altı aralığındaki ve 26 yaş ve üstü aralığındaki öğrenciler arasında farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi grup lehine olduğunun belirlenmesi amacıyla karşılaştırma yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, farklılığın 21-25 ve 26 ve üstü yaş grupları arasındaki öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. 21-25 yaş grubu aralığındaki öğrencilerin dijital okuryazarlık becerileri, 20 yaş ve altı grubundaki öğrencilere göre daha yüksek düzeydedir. Yine aynı şekilde, 26 yaş ve üstü yaş aralığındaki öğrencilerin dijital okuryazarlık becerileri, 20 yaş ve altı grubundaki öğrencilere göre daha yüksek düzeydedir.

Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin dijital okuryazarlık eğitimi alıp almadıklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann-Whitney U Testi analizi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Dijital Okuryazarlık Eğitimi Alma ya da Almama Durumlarına Göre Mann-Whitney U Testi Analizi Sonuçları

Ölçeğin alt boyutları	Eğitim alma-almama	f	Sıralar Ortalaması ₁	Sıralar Toplamı	Z	Mann-Whitney U	p
Etik ve sorumluluklar	Evet	31	198,05	6139,50	-,292	5299,50	>0.05
	Hayır	35	192,01	67780,50			
Genel bilgi ve işlevsel beceriler	Evet	31	222,45	6896,00	1,569	4543,00	>0.05
	Hayır	35	189,87	67024,00			
Günlük kullanım	Evet	31	224,98	6974,50	1,712	4464,50	>0.05
	Hayır	35	189,65	66945,50			
Profesyonel üretim	Evet	31	227,27	7045,50	1,852	4393,50	>0.05
	Hayır	35	189,45	66874,50			
Gizlilik ve güvenlik	Evet	31	197,48	6122,00	-,265	5317,00	>0.05
	Hayır	35	192,06	67798,00			
Sosyal boyut	Evet	31	227,47	7051,50	1,835	4387,50	>0.05
	Hayır	35	189,43	66868,50			
Ölçeğin tümü	Evet	31	227,31	7046,50	1,821	4392,50	>0.05
	Hayır	35	189,44	66873,50			

Tablo 9'da görüldüğü üzere, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin eğitim alma ya da almama durumlarına göre ölçeğin alt boyutlarında ve tümünde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri, dijital okuryazarlık eğitimi alıp almamalarına göre değişmemektedir. Dijital okuryazarlık eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri aynıdır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Dijital teknolojilerin ve dijitalleşmenin hâkim olduğu 21. yüzyılda birçok alanda (eğitim, sağlık, iş hayatı, vb.) fırsatlardan yararlanabilmek amacıyla dijital okuryazarlık becerilerine sahip olunması önemlidir. Dijital okuryazarlık becerileri sayesinde bireyler, hem dijital teknolojik araç ve gereçleri kullanırken hem de çevrim

içi ortamlarda zaman geçirirken kendilerini güvende hissederler ve olası zararlardan kaçınmış olurlar. Her gün değişen ve gelişen dijital dünyada, dijital dönüşüme ayak uydurabilmek ve başarılı olabilmek için öğrencilerin dijital becerilere sahip olması ve yaşam boyu öğrenme anlamında bu becerileri sürdürmeye ihtiyacı vardır.

Dijital okuryazarlık becerilerine sahip olmanın önemli bir yetkinlik olduğu günümüzde, Ankara Üniversitesi öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla bu araştırma yapılmıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre;

- Öğrenciler, orta düzeyde dijital okuryazarlık becerilerine sahiptir. Bu bulguya göre, öğrencilerin ileri düzey dijital okuryazarlık becerileri (profesyonel üretim, işlevsel beceriler, vb.) hususunda desteğe ihtiyaç duydukları görülmektedir. Farklı eğitim düzeyindeki üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin araştırıldığı birçok çalışmada (Onursoy, 2018; Yontar, 2019; Rizal ve diğerleri, 2019; Öncül, 2021; Göldağ, 2021; Kaya ve Korucuk, 2022; Lafcı Tor ve diğerleri, 2022; Kurt Demircan ve Katisöz, 2022) da öğrencilerin orta düzeyde becerileri sahip oldukları saptanmıştır. Araştırma bulguları bu çalışmalarla benzerlik gösterirken bazı çalışmalarla (Üstündağ ve diğerleri, 2017; Ocak ve Karakuş, 2019; Kozan ve Bulut Özek, 2019; Özoğlu, 2019; Doğan, 2020; Korkmaz, 2020; Bay, 2021; Şahin ve Kalkan, 2022) da çelişmektedir.

- Öğrenciler, dijital ortamda etik ve sorumluluklar (telif hakkı, mahremiyet, vb.), günlük kullanım (e-devlet uygulamaları, bulut bilişim, vb.) ve gizlilik ve güvenlik (ortalama, güçlü şifre, vb.) konularında orta düzeyde dijital okuryazarlık bilgi ve becerilerine sahiptir.

- Öğrenciler, dijital teknolojilerle ilgili genel bilgi ve işlevsel beceriler (korsan yazılım, program yükleme, proxy, vb.), sosyal boyut (web tasarımı, içerik üretimi, vb.) konularında zayıf düzeyde dijital okuryazarlık bilgi ve becerilerine sahiptir. Bunun nedeni, öğrencilerin dijital teknolojiler konusunda yeterli bilgi ve becerilere sahip olmaması olarak söylenebilir.

Dijital çağda, bilgiye zaman ve mekândan bağımsız olarak erişim sağlayabilmek için gerekli becerilere sahip olmak önemlidir. Aynı zamanda, sosyal medya ortamlarının sayısının artması ve kullanıcıların zamanlarının çoğunu bu platformlarda geçirmesi ve etkileşime girmesi nedeniyle sosyal boyut becerileri önemlidir.

• Öğrencilerin, dijital teknolojilere dayalı yazılım ya da uygulama geliştirme ve programlama dillerini kullanma becerileri ise düşük düzeydedir. Araştırmaya, farklı eğitim düzeyi ve alanından öğrenciler araştırmaya dâhil edildiği için yazılım ya da uygulama geliştirmeye dolayısıyla programlama dili kullanımına yönelik bilgi ve beceriye ihtiyaç duymamış olabilirler.

• Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dijital okuryazarlık düzeyleri, genel bilgi ve işlevsel beceriler, profesyonel üretim, sosyal boyut alt boyutlarında ve ölçeğin tümünde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farklılık erkek öğrenciler lehinedir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre, belirtilen alt boyutlarda ve ölçeğin tümü açısından dijital okuryazarlık düzeyleri daha yüksektir. Bu bulgu, erkeklerin kadınlara göre dijital araç ve gereçlere daha fazla meraklı olmaları ve dijital ortamlarda daha çok zaman geçirmeleri ile ilişkili olabilir. Farklı eğitim düzeyindeki üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerinin araştırıldığı bazı çalışmalarda (Kıyıcı, 2008; Çetin, 2016; Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018; Boyacı, 2019; Yaşar, 2019; Doğan, 2020; Yazıcıoğlu ve diğerleri, 2020; Göldağ, 2021; Morgan ve diğerleri, 2022; Nguyen ve Habók, 2022; Tor ve diğerleri, 2022) da erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla dijital okuryazarlık becerilerine sahip oldukları saptanmıştır. Yapılan bazı çalışmalarda (Sarıkaya, 2019; Yaman, 2019; Uyar, 2021; Kurt Demircan ve Katisöz, 2022; Türkben ve Satılmış, 2022) da cinsiyet açısından herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

• Öğrencilerin yaş gruplarına göre dijital okuryazarlık düzeyleri, genel bilgi ve işlevsel beceriler alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. 21-25 yaş grubu aralığında ve 26 yaş ve üstü grubunda yer alan öğrencilerin, 20 yaş ve altı grubunda yer alan öğrencilere göre, dijital okuryazarlık düzeyleri daha yüksektir. Araştırma bulguları, bazı çalışmalarla (Boyacı, 2019; Kurt Demircan ve Katisöz, 2022; Şahin ve Kalkan, 2022) ile benzerlik gösterirken bazı çalışmalarla (Yaman, 2019; Yontar, 2019) da kısmen çelişmektedir.

• Öğrencilerin eğitim düzeylerine göre dijital okuryazarlık düzeyleri, günlük kullanım alt boyutunda ön lisans ve lisansüstü öğrencileri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farklılık lisansüstü öğrenciler lehinedir. Belirtilen alt boyutta, lisansüstü öğrencileri, ön lisans öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde dijital okuryazarlık becerilerine sahiptir. Lisansüstü öğrencilerin çok sayıda araştırma yapmaları ve dijital teknolojilerden daha fazla yararlanmaları “günlük kullanım” becerilerinin ön lisans öğrencilerine göre daha fazla olmasında etkili nedenler olabilir.

• Öğrencilerin eğitim düzeylerine göre dijital okuryazarlık düzeyleri, profesyonel üretim alt boyutunda ön lisans ve lisansüstü öğrencileri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farklılık ön lisans öğrencileri lehinedir. Belirtilen alt boyutta, ön lisans öğrencilerinin, lisansüstü öğrencilerine göre dijital okuryazarlık düzeyleri daha yüksektir.

• Dijital okuryazarlık eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri aynı düzeydedir. Eğitim aldığını belirten öğrenciler, ders kapsamında dijital okuryazarlık eğitimi aldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuca göre, ders kapsamında alınan eğitimlerin yeterli olmadığı söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre şunlar önerilmektedir;

• Araştırmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Yaşadığımız dijital çağa uyum sağlayabilmek için dijital okuryazarlık düzeylerinin yükseltilmesi gerekmektedir.

• Öğrencilerin, genel bilgi ve işlevsel beceriler, profesyonel üretim ve dijital okuryazarlığın sosyal boyutu açısından düşük ve zayıf bilgi ve becerilere sahip görülmektedir. Etik ve sorumluluk, günlük kullanım, gizlilik ve güvenlik ile ilgili dijital okuryazarlık becerileri orta düzeydedir. Öğrencilerin bu eksik yönlerinin iyileştirilmesi ile ilgili çalışmalar yapılabilir.

• Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha düşük dijital okuryazarlığa sahip olduğu saptanmıştır. Kadın öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin artırılması gereklidir. Ayrıca, kadın öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin düşük olmasının nedenleri araştırılabilir.

• Eğitimin her düzeyinde, öğrencilere dijital okuryazarlık bilgi ve becerilerini kazandıracak dersler verilmelidir. Bu derslerde, öğrencilere dijital okuryazarlık becerilerini kazandırabilecek uygulamalara da yer mutlaka yer verilmelidir.

• Öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini arttırıcı ve geliştirici etkinlikler (eğitim, sempozyum, vb.) düzenlenebilir.

• Türkiye'deki bütün üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyini belirlemek amacıyla farklı türde (geniş kapsamlı, deneysel, vb.) araştırmalar yapılabilir.

• Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla, literatürdeki farklı ölçekler kullanılarak araştırma yapılabilir ya da yeni bir ölçek geliştirilebilir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Kurul Kararı ve İzinler

Bu araştırmanın yapılabilmesi için Ankara Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 05.12.2022 tarihinde 74 karar sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Dijital Okuryazarlık Ölçeği'nin kullanımı için Dr. Öğr. Üyesi Serkan Bayrakçı'dan 01.09.2022 tarihinde e-posta yoluyla izin alınmıştır.

Yazar Katkısı

Çalışmanın yazarlarının araştırma sürecine katkıları eşittir.

Kaynakça

- ALA. (2013). *Digital literacy, libraries, and public policy: digital literacy task force*. https://alair.ala.org/bitstream/handle/11213/16261/2012_OITP_digilitreport_1_22_13_Marijke%20Visser.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Alexander, B., Becker, S. A., Cummins, M. ve Giesinger, C. H. (2017). *Digital literacy in higher education, Part II: An NMC Horizon Project Strategic Brief, The New Media Consortium* içinde (s. 1-37). <https://library.educause.edu/-/media/files/library/2017/8/2017nmcstrategicbriefdigitalliteracyheii.pdf>
- Altunışık, R., Boz, H., Gegez, E., Koç, E., Sığırı, Ü., yıldız, E. ve Yüksel A. (2022). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Yeni Perspektifler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Anisimova, E. S. (2020). Digital literacy of future preschool teachers. *Journal Of Social Studies Education Research*, 11(1), 230-253.
- Atoy Jr, M. B., Garcia, F. R. O., Cadungog, R. R., Cua, J. D. O., Mangunay, S. C. ve de Guzman, A. B. (2020). Linking digital literacy and online information searching strategies of Philippine university students: The moderating role of mindfulness. *Journal of Librarianship and Information Science*, 52(4), 1015-1027.
- Bawden, D. (2008). Origins and concepts of digital literacy. C. Lankshear ve M. Knobel (Ed.). *Digital Literacies* içinde (s. 17-32). Peter Lang.
- Bay, D. N. (2021). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeyleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 172-187.

- Bayrakcı, S. ve Narmanlıoğlu, H. (2021). Digital literacy as whole of digital competences: Scale development study. *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(4), 1-30.
- Boyacı, Z. (2019). *Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri İle Dijital Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişki (Düzce Üniversitesi Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Broadband Commission. (2018). *2025 targets: "connecting the other half"*. <https://www.broadbandcommission.org/Documents/publications/wef2018.pdf>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. B., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (29. bs.). Pegem Akademi.
- Cote, T. ve Milliner, B. (2016). Japanese university students' self-assessment and digital literacy test results. S. Papadima-Sophocleous, L. Bradley ve S. Thouésny (Ed.). *CALL Communities And Culture – Short Papers From EUROCALL 2016* içinde (s. 125-131). doi: 10.14705/rpnet.2016.eurocall2016.549
- Çetin, O. (2016). Pedagojik Formasyon Programı İle Lisans Eğitimi Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 658-685. doi: 10.17556/jef.01175
- Çıngı, H. (1994). *Örnekleme Kuramı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Basımevi.
- Çiçek, A. ve Erkan, O. (1996). *Tarım Ekonomisinde Araştırma Ve Örnekleme Yöntemleri*. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları.
- Çiftcioğlu, M. (2022). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları ve Dijital Okuryazarlık Becerilerinin Çeşitli Değişkenlerle Olan İlişkilerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çubukcu, A., ve Bayzan, Ş. (2013). Türkiye'de Dijital Vatandaşlık Algısı Ve Bu Algıyı İnternetin Bilinçli, Güvenli ve Etkin Kullanımı İle Artırma Yöntemleri. *Middle Eastern & African Journal Of Educational Research*, 5(1), 148-174.
- Diker Coşkun, Y., Kızılkaya Cumaođlu, G., ve Seçkin, H. (2013). Bilgisayar Öğretmen Adayların Bilişim Alanıyla İlgili Okuryazarlık Kavramlarına İlişkin Görüşleri. *Internatioanal Journal Of Human Sciences*, 10(1), 1259-1272.

- Doğan, D. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Kendilerine İlişkin Dijital Okuryazarlık Algıları. *Eğitimde Teknoloji Uygulamaları Dergisi*, 1(1), 26-35. doi: 10.29329/jtae.2020.283.2
- Donowan, M. A. (2007). *Closing the gap: Digital literacy and rhetoric in the english department – from education to workplace* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. New York: State University of New York.
- Eshet-Alkalai, Y. (2004). Digital literacy: a conceptual framework for survival in the digital era. *Journal of Multimedia and Hypermedia*, 13(1), 93–106.
- George, D. ve Mallery, P. (2016). *IBM SPSS statistics 23 step by step: A simple guide and reference*. (14. ed.). Routledge.
- Gilster, P. (1997). *Dijital literacy*. John Wiley.
- Göldağ, B. ve Kanat, S. (2018). Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Durumları. *International Journal of Social Science*, 70(1), 77-92. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7736>
- Göldağ, B. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Düzeyleri İle Dijital Veri Güvenliği Farkındalık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 82-100. doi: 10.19160/e-ijer.950635
- Günay, G. ve Özden, M. (2022). Dijital Okuryazarlık Becerisi ve Ana Dili Eğitimi Çerçevesinde Dijital Okuryazarlığa İlişkin Öğrenci ve Akademisyen Algıları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (27), 162-182. doi: 10.29000/rumelide.1104172
- Hague, C. ve Payton, S. (2010). *Dijital literacy across the curriculum: a Futurelab handbook*. <https://www.nfer.ac.uk/publications/futl06/futl06.pdf>
- Hamutoğlu, N., Güngören, Ö., Uyanık, G. ve Erdoğan, D. (2017). Dijital Okuryazarlık Ölçeği: Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1), 408- 429. doi: 10.12984/egeefd.295306
- Hobbs R. (2010). *Dijital and media literacy: A plan of action*. Aspen Institute.
- ITU. (2022a). *Percentage of individuals using the internet worldwide as of 2022, by region [Graph]*. <https://www.statista.com/statistics/333879/individuals-using-the-internet-worldwide-region/?locale=en>

- ITU. (2022b). *Mobile phone ownership*. <https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/2022/11/24/ff22-mobile-phone-ownership/>
- ITU. (2022c). *Individuals using the internet*. <https://datahub.itu.int/data/?e=TUR&c=&i=11624>
- İslamoğlu, A. H. ve Alnıaçık, Ü. (2019). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (6. bs.). İstanbul: Beta.
- Kaya, H., ve Korucuk, M. (2022). Examination of digital literacy levels of university students. *Dinamika Ilmu*, 22(1), 167-186. <https://doi.org/10.21093/di.v22i1.4523>
- Kıyıcı, M. (2008). *Öğretmen Adaylarının Sayısal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kemp, S. (2022). *Digital 2022: Turkey*. <https://datareportal.com/reports/digital-2022-turkey>
- Korkmaz, M. (2020). Sınıf Öğretmenlerinin Dijital Okuryazarlık Seviyelerinin Belirlenmesi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Kozan, M. ve Bulut Özek, M. (2019). BÖTE Bölümü Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeyleri ve Siber Zorbalığa İlişkin Duyarlılıklarının İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1), 107-120. doi: 10.18069/firatsbed.538657
- Kurt Demircan, G. ve Katisöz, Y. (2022). Ön Lisans Programı Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Düzeyi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 23(51), 225-248.
- Lafcı-Tor, D., Demir Başaran, S. ve Arık, E. (2022). Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 2027-2064.
- Martin, A. ve Grudziecki, J. (2006). DigEuLit: concepts and tools for digital literacy development, *Innovation in Teaching and Learning in Information and Computer Sciences*, 5(4), 249-267. doi: 10.11120/ital.2006.05040249
- Martin, A. (2008). Digital literacy and the digital society. C. Lankshear ve M. Knobel (Ed.). *Digital Literacies* içinde (s. 151-176). Peter Lang.

- MYK. (Mesleki Yeterlik Kurumu). (2015). *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi*.
<https://www.tyc.gov.tr/indir/turkiye-yeterlilikler-cercevesi-kitapcigi-i3.html>
- Morgan, A., Sibson, R. ve Jackson, D. (2022). Digital demand and digital deficit: Conceptualising digital literacy and gauging proficiency among higher education students. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 44(3), 258-275.
<https://doi.org/10.1080/1360080X.2022.2030275>
- Naing, L, Winn, T. ve Rusli, B. N. (2006). Practical issues in calculating the sample size for prevalence studies. *Archives of Orofacial Sciences*, 1, 9-14.
- Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy? *Computers & Education*, 59, 1065-1078.
- Ng, W. (2015). *New digital technology in education: Conceptualizing Professional learning for educators*. Springer Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-05822-1>
- Nguyen, L. A. T. ve Habók, A. (2022). Digital literacy of EFL students: An empirical study in Vietnamese Universities. *Libri*, 72(1), 53-66.
<https://doi.org/10.1515/libri-2020-0165>
- Ocak, G. ve Karakuş, G. (2019). Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Öz-Yeterlilik Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 129-147. doi: 10.32709/akusosbil.466549
- Onursoy, S. (2018). Üniversite Gençliğinin Dijital Okuryazarlık Düzeyleri: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 899-1013. doi: 10.19145/e-gifder.422671
- Öncül, G. (2021). Defining the need: digital literacy skills for first-year university students. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 13(4), 925-943.
<https://doi.org/10.1108/JARHE-06-2020-0179>
- Özdamar, K. (2004). *Paket Program İle İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Kaan Kitapevi.
- Özel, N. (2013). *Araştırma Görevlilerine Bilgi ve İletişim Teknolojileri Bağlamında Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Kazandırılması* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Özerbaş, M. A. ve Kuralbayeva, A. (2018). Türkiye ve Kazakistan Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 16-25. doi: 10.21666/muefd.314761
- Özoğlu, C. (2019). *Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Dijital Okuryazarlıkları İle İlişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Riel, J., Christian, S. ve Hinson, B. (2012). Charting digital literacy: A framework for information technology and digital skills education in the Community College. doi: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2781161>
- Rizal, R., Setiawan, W. ve Rusdina, D. (2019). Digital literacy of preservice science teacher. *Journal of Physics: Conference Series*, 1157(2), 1-7. doi: 10.1088/1742-6596/1157/2/022058
- Sarıkaya, B. (2019). Türkçe Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(62), 1098-1107. doi: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3122>
- Seemiller, C., ve Grace, M. (2016). *Generation z goes to college*. Jossey-Bass.
- Sezgin, A. A. ve Karabacak, Z. İ. (2020). Yükseköğretimde dijital dönüşüm ve dijital okuryazarlık dersine yönelik betimsel bir analiz. *Kurgu*, 28(1), 17-27.
- Shopova, T. (2014). Dijital literacy of students and its improvement at the university. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*, 7(2), 26-32. <https://doi.org/10.7160/eriesj.2014.070201>
- Statista. (2023). *Internet usage in Turkey - statistics & facts*. https://www.statista.com/topics/10412/internet-usage-in-turkey/#topicHeader_wrapper
- Statista. (2022a). *Number of social network users in Turkey from 2018 to 2027 (in millions)* [Graph]. <https://www.statista.com/statistics/569090/predicted-number-of-social-network-users-in-turkey/>
- Statista. (2022b). *Attitudes towards the internet in Turkey in 2022* [Graph]. <https://www.statista.com/forecasts/1003003/attitudes-towards-the-internet-in-turkey>

- Statista. (2021). *Forecast of internet user numbers in Turkey from 2017 to 2026 (in million users)* [Graph]. <https://www.statista.com/statistics/567027/predicted-number-of-internet-users-in-turkey/>
- Stjepic, A. M., Vuksic, M. ve Susa Vugec, D. (2019). Dijital literacy of the generation z students and their attitudes and beliefs ttowards ICT knowledge and skills. *International Journal Vallis Aurea*, 5(1), 17-29. <https://doi.org/10.2507/IJVA.5.1.2.56>
- Şahin, H. ve Kalkan, M. (2022). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Dijital Teknolojiler ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 26–38. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6647617>
- Terzi, O. ve İşli, A. G. (2020). Dijitalleşen Dünyada Dijital Okuryazarlık: Banka Müşterileri Üzerine Bir Araştırma. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Aksos)*, 7, 50-67.
- Tutar, H. ve Erdem, A. T. (2022). *Örnekleriyle Birlikte Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve SPSS Uygulamaları* (2. bs.). Seçkin.
- TÜİK. (2021). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2021*. Erişim adresi: [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437)
- TÜİK. (2022). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2022*. Erişim adresi: [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587)
- Türkben, T. ve Satılmış, S. (2022). Öğretmen Adaylarının Akademik Okuryazarlık, Dijital Okuryazarlık ve Eleştirel Okuryazarlık Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(2), 345-364. doi: 10.54979/turkegitimdergisi.1159184
- Tyger, R. (2011). *Teacher candidates' digital literacy and their technology integration efficacy* (Yayımlanmamış doktora tezi). Graduate Faculty of Georgia Southern University.
- Uyar A. (2021). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Düzeyleri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 198-211.
- Üstündağ, M. T., Güneş, E. ve Bahçivan, E. (2017). Dijital Okuryazarlık Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması Ve Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Durumları. *Journal of Education and Future*, 12, 19-29.

- Vodă, A.I., Cautisanu, C., Grădinaru, C., Tănăsescu, C. ve de Moraes, G.H.S.M. (2022). Exploring digital literacy skills in social sciences and humanities students. *Sustainability*, 14, 2483. <https://doi.org/10.3390/su14052483>
- Vuorikari, R., Kluzer, S. ve Punie, Y. (2022). DigComp 2.2: The digital competence framework for citizens - with new examples of knowledge, skills and attitudes. *Publications Office of the European Union*. doi:10.2760/115376, JRC128415
- WeAreSocial. (2023, 25 Ocak). Digital 2022: Global Overview Report. <https://wearesocial.com/uk/blog/2023/01/the-changing-world-of-digital-in-2023/>
- Yaman, C. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yaşar, Ç. (2019). *BÖTE Öğretmen Adaylarının Kariyer Eğilimlerinin, Sosyal Medyaya İlişkin Görüşlerinin ve Dijital Okuryazarlık Beceri Düzeylerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tez). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Yazıcıoğlu, A., Yaylak, E. ve Genç, G. (2020). Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeyleri. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 274-286.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri (12. bs.)*. Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, Ö. (2021) Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Beceri Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Electronic Journal Of Education Sciences*, 10(19), 17-27.
- Yontar, A. (2019). Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeyleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 815-824. doi: 10.16916/aded.593579

Summary

Digital literacy is a must-have competency in the 21st century. It is important for students studying in higher education to have digital literacy skills so that they can use digital technologies effectively both in their education and business life. It is necessary to determine the digital literacy levels of the students studying in higher education, to determine their deficiencies and to carry out studies for this.

In this research, it is aimed to determine the digital literacy level of Ankara University students and to determine whether the digital literacy level differs according to various variables. For this purpose, it was examined whether students' digital literacy levels and digital literacy levels differ statistically significantly according to variables such as gender and

age. It is thought that the results of this research will contribute to the literature and educators regarding the digital literacy skills of university students. For this purpose, the research questions are:

- 1) What are the digital literacy levels of Ankara University students?
- 2) Do the digital literacy levels of Ankara University students show a statistically significant difference according to their gender?
- 3) Do the digital literacy levels of Ankara University students show a statistically significant difference according to their education level?
- 4) Do the digital literacy levels of Ankara University students show a statistically significant difference according to age groups?
- 5) Do the digital literacy levels of Ankara University students show a statistically significant difference depending on whether they receive training on digital literacy or not?

The research is a quantitative research. Quantitative research is carried out by using a large data set or collecting numerical data from the sample group (Altunışık et al., 2022, p. 123). This research is a planned survey to determine the digital literacy levels of university students. The research is limited to the data collected from students studying in the fall semester of the 2022-2023 academic year. The population of the research consists of all students at associate, undergraduate and graduate levels studying at Ankara University in the 2022-2023 Academic Year. During the period when the study was conducted, the total number of students was 79,033, according to data received from Ankara University Student Affairs Department. Since it is not possible to reach the entire population in terms of space, time and cost, the stratified sampling method was used. In the study, a 6-question questionnaire form developed by the researchers and the Digital Literacy Scale developed by Bayrakcı (2021) were used to collect data. The Digital Literacy Scale consists of 29 propositions and 6 sub-dimensions.

According to the data obtained as a result of the research, students have moderate digital literacy. Digital literacy levels of female students are lower than male students. A statistically significant difference was found only in the sub-dimension of general knowledge and functional skills according to the age of the students. This difference is in favor of students aged 21-25 and 26 and over. Students aged 21-25 and aged 26 and over have higher levels of digital literacy skills than students aged 20 and under. A statistically significant difference was found between associate degree and graduate students in daily use and professional production sub-dimension according to the education levels of the students. This difference is in favor of graduate students in daily use sub-dimension. In terms of daily use, graduate students' digital literacy levels are higher than associate degree students. If the professional production sub-dimension, this difference is in favor of associate degree students. Associate degree students have a higher level of digital literacy knowledge and skills than graduate students in professional production. It was determined that the digital literacy levels of the students did not show a statistically significant difference according to whether they received digital literacy education or not.

In line with the data obtained from the research, the following are recommended:

1. According to the results of the research, it was determined that students' digital literacy levels were at a medium level. In order to adapt to the digital age we live in, digital literacy levels need to be increased.
2. Students are seen to have low and weak knowledge and skills in terms of general knowledge and functional skills, professional production and the social dimension of digital literacy. Digital literacy skills related to ethics and responsibility, daily use, privacy and security are at an intermediate level. Studies can be carried out to improve these deficiencies of students.
3. Female students were found to have lower digital literacy than male students. It is necessary to increase the digital literacy levels of female students. In addition, the reasons for the low digital literacy levels of female students can be investigated.

4. At all levels of education, courses should be given to students to provide them with digital literacy knowledge and skills. In these courses, applications that can help students gain digital literacy skills should also be included.

5. Activities (training, symposiums, etc.) can be organized to increase and develop students' digital literacy skills.

6. Different types of research can be conducted to determine the digital literacy level of all university students in Turkey.

7. In order to determine students' digital literacy levels, research can be conducted using different scales in the literature or a new scale can be developed.